JOHÁNEK Z NEPOMUKU

vydává Matice sv. Jana Nepomuckého

SVATOJÁNSKÁ ÚCTA

V letošním roce si v našem poutním místě a rodišti sv. Jana Nepomuckého připomeneme dvě významné události. Od prvního ledna přešla naše farnost pod Plzeňskou diecézi, což by mělo logisticky usnadnit řešení veškerých komunikačních a organizačních problémů. Také se tím zlepší propojení s úřadem Plzeňského kraje a dostupnost finančních investic, které jsou nezbytné k opravám kostelů a veškeré přípravě na rok 2029, kdy budeme slavit 300 let od svatořečení našeho světce patrona a mučedníka. Právě svatý Jan zde zanechal svou svatostí ducha, jehož síla pochází od Boha a v němž mnozí hledají Boha a poznávají Boha. V takovém přiznání víry přichází naplnění pocitem hluboké úcty a bázně Boží. A tím se dostávám k podstatě druhého výročí. Letos totiž uplyne 150 let od narození zakladatele Svatojánského muzea P. Jana Strnada /* 20. 6. 1876, + 13. 4. 1939/, jenž byl bezesporu obdařen silou ducha z nádherného neviditelného světa Boží krásy, která ho mocně nutila ke skutečnému aktivnímu konání. Díky takovému poslání shromáždil za celý svůj život úžasnou tematickou sbírku se symbolikou sv. Jana Nepomuckého, bez níž by nebylo ani dnes možné provozovat toto muzeum s úctou a noblesou.

Nazírání do Boží krásy duši naplňuje blažeností a duše sama pak touží vytvořit odraz této krásy, jaká jí byla představena. Důkazem vznešenosti duše je také tato úcta a všechny druhy umění, jehož výsostným vrcholem je básnická tvorba.

S úctou ke sv. Janu Nepomuckému Václav Česák, předseda Matice sv. Jana Nepomuckého

č. 18 / květen 2026

Pavel Hoza
Paprsky svatého Jana

Jeho slova jako žula
v tiché písni zní.
Ďábel v masce dobra volá,
že ho zahubí,

že prý brzy spálí mola,
mosty potopí,
mosty, duše, tichá slova,
žárem temnoty,
temnou září, sladkým
jedem,
všechno promění,
člověk bude snadno sveden
kouzlem, plameny.

Tichá slova jako žula
v jeho písni zní,
ať se v masce zloba schová,
jsme tu také my.
Tichá slova jako žula,
v jeho písni zní,
víra, lidskost, láska volá
věčné paprsky.

Duše

Duše se vrátila,
vítr vál,
to Panna Maria,
ta za nás prosila,
to za nás prosil
svatý Jan.

Svatý Jane z Nepomuku,
dej nám další sílu k žití,
země plná temných zvuků
stále slabým světlem svítí.

Duše se vrátila,
vítr vál,
to Panna Maria,
ta za nás prosila,
to za nás prosil
svatý Jan.

Svatý Jane z Nepomuku,
dej nám další sílu k žití,
lež tu krade prst i ruku,
pravdu bije krupobití.

Duše se vrátila,
vítr vál,
to Panna Maria,
ta za nás prosila,
to za nás prosil
svatý Jan.

Svatý Jane z Nepomuku,
dej nám, prosím, větší sílu,
Svatý Jane z Nepomuku,
Panno Maria.
Duše se vrátila,
vítr vál,
to Panna Maria,
ta za nás prosila,
to za nás prosil
svatý Jan.

Pavel Hoza, básník a spisovatel,
člen Matice sv. Jana Nepomuckého

Nepomucko v plzeňské diecézi

Od 1. ledna 2026 se Nepomucko stalo součástí plzeňské diecéze. Na první pohled se může zdát, že jde o změnu, ve skutečnosti je to ale spíše návrat k původnímu uspořádání. Když byla totiž plzeňská diecéze v roce 1993 zřizována, počítalo se s tím, že toto území bude její součástí Nepomuk a jeho okolí.

Z praktických důvodů však tehdy toto území zůstalo ve správě českobudějovické diecéze, a to na více než třicet let. Rozhodnutí, které nyní vstoupilo v platnost, tento stav pouze upravuje a naplňuje původní záměr.

Vedle historického hlediska má tento krok i svůj zcela konkrétní rozměr. Nepomucko je přirozeně orientované směrem k Plzni, a to jak z hlediska dopravní dostupnosti, tak každodenního života lidí. Připojení k plzeňské diecézi proto může v řadě věcí usnadnit běžné fungování farností i spolupráci mezi nimi. V praxi to znamená jednodušší komunikaci, lepší dostupnost diecézních služeb i větší možnost zapojení do společných aktivit, které se v diecézi dlouhodobě rozvíjejí.

Rád bych vyzdvihl i duchovní význam tohoto regionu. Nepomucko je bezpodmínečně spojeno se sv. Janem Nepomuckým, jehož svědectví přesahuje hranice naší země. Jan Nepomucký nám připomíná hodnoty, které nejsou samozřejmé ani dnes, Jsou jimi především věrnost, pravdivost a odvaha. A právě tento rozměr může být důležitý i pro naši současnost.

V roce 2029 si připomeneme 300 let od svatořečení sv. Jana Nepomuckého. Připojení Nepomucka k plzeňské diecézi nám dává možnost se na toto výročí připravovat společně. Nejde přitom jen o organizační stránku, ale především o to, aby toto jubileum bylo příležitostí k určitému vnitřnímu oživení a novému promyšlení toho, co víra znamená v dnešní době.

První setkání s farnostmi na Nepomucku ukazují, že zde existuje živé společenství, které má svou zkušenost i svou identitu. Naším cílem není něco zásadně měnit, ale spíše navázat spolupráci a hledat, jak se můžeme vzájemně obohatit. Připojení Nepomucka proto vnímám jako začátek společné cesty, která bude postupně hledat svou konkrétní podobu.

Velmi si vážím toho, že mohu být u chvíle, kdy se Nepomucko začleňuje do plzeňské diecéze. Každého z nepomuckých farností srdečně vítám a těším se na naši společnou cestu. Společně ji začínáme v čase Svatojánské pouti, která nás spojuje s odkazem sv. Jana Nepomuckého a připomíná, z jakých kořenů vyrůstáme.

Tomáš Holub, biskup plzeňský

Farnost Nepomuk teď náleží do plzeňské diecéze

O svátku sv. Jana Nepomuckého letos dochází k velké slavnosti: plzeňská diecéze s radostí a úctou oslavuje skutečnost, že od 1.ledna 2026 k ní patří i rodná farnost mučedníka, který před víc jak 600 lety položil život mimo jiné i proto, aby v západních Čechách nevznikla nová diecéze ke škodě církve a proti její vůli. Svatý Jan byl umučen 20. března 1393.

Když Plzeňská diecéze zahajovala svůj život, tentokrát k prospěchu církve, založená papežem sv. Janem Pavlem II. na přání římskokatolických biskupů České republiky a po jejich vzájemné dohodě, bylo to 31. 5. 1993, tedy 600 let od mučenické smrti sv. Jana. Všichni, kteří se podíleli na přípravě a zahájení života diecéze, si připomínali dramatické události před šesti sty léty.

Tehdy mladý, nezkušený a nedobrými přáteli ovlivňovaný král Václav IV. chtěl omezit moc pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna, kterého chápal jako svého velkého protivníka. Velmi užitečným pomocníkem arcibiskupovým byl však jeho generální vikář, velký odborník církevního práva, Jan z Pomuku, který dokázal právě svým jednáním zmařit mnohé nepřátelské záměry a skutky královy, a proto ho král také velice nenáviděl.

Král chtěl založit nové biskupství za použití majetku benediktinského opatství v Kladrubech u Stříbra tak, aby nepodléhalo pražskému arcibiskupovi. Král čekal, až zemře stařičký opat Racek, aby mohl ovlivnit volbu nového opata, kterého pak chtěl udělat biskupem nové diecéze. S pozorností čekal na opatovu smrt i arcibiskup Jan z Jenštejna, který chtěl zasáhnout dříve než král, aby mu tak v ustavení diecéze v Kladrubech zabránil. A skutečně, po smrti starého opata zvolili mniši nového a generální vikář Jan z Pomuku ho potvrdil rychleji, než král vůbec zjistil, že starý opat zemřel. To krále rozzuřilo a napětí mezi oběma, králem a arcibiskupem, vyvrcholilo. Došlo k setkání, při kterém se králi nepodařilo zatknout arcibiskupa, ale dal zatknout generálního vikáře a tři další členy arcibiskupova doprovodu. Nechal je mučit, nejkrutěji Jana Nepomuckého, kterého mučili tak, že podle dnešního odborného nálezu na velice poškozené lebce zřejmě při mučení zemřel. Jeho mrtvé tělo ještě týž večer hodili do Vltavy. Byl to mučedník za svobodu církve.

Ovlivněni touto hrůznou historickou událostí jsme uvažovali o tom, jak by měl vypadat znak nové diecéze. Chtěli jsme, aby ukazoval na to, ze kterých částí jiných diecézí plzeňská diecéze vznikla. Protože, na rozdíl od událostí před šesti sty léty, kdy nová diecéze měla vzniknout proti vůli arcibiskupa a tím i ke škodě církve, vzniká nová diecéze v západních Čechách ve shodě církve, papeže, biskupů i veřejné moci, a proto uspěl návrh podélně rozpůlit zlaté břevno na dva zlaté rovnoběžné trámce. Další diecézí, jejíž velkou část převzala nová diecéze, byla diecéze českobudějovická. Jak toto vyznačit v novém znaku? Dobrý návrh rozhodl umístit do spodní části znaku pět hvězd, značících sv. Jana

Nepomuckého, který z této diecéze pocházel a byl jejím patronem. Tak vznikl znak, který dobře známe.

A teď dochází k další změně. Znak sice zůstává stejný, ale poněkud se mění význam znaku pěti hvězd, protože převzetím rodiště světcova do plzeňské diecéze posiluje i význam této pětice hvězd, neboť lze předpokládat, že svatý Jan se stane patronem plzeňské diecéze, a tím tato pětice označí původní českobudějovickou diecézi i novou diecézi plzeňskou.

Nejdůležitější ovšem je, že plzeňská diecéze dostává nového nebeského přímluvce, nejznámějšího českého světce, sv. Jana Nepomuckého.

František Radkovský, emeritní biskup plzeňský

Svatojánské muzeum v Nepomuku

Svatojánské muzeum v Nepomuku založil nepomucký farář P. Jan Strnad v roce 1930. Jak k tomu vlastně došlo? V roce 1929 se v Nepomuku konaly náležité oslavy výročí 200 let od svatořečení sv. Jana Nepomuckého a P. Jan Strnad inicioval sbírku uměleckých předmětů a děl, které se pojily se svatojánským kultem. Předmětů se sešlo tolik, že se rozhodl založit muzeum, jenž bylo nazváno Museum svatojánské a jiných církevních památek. Všechny památky P. Strnad zapisoval do velké knihy zvané Index, která je k nahlédnutí v našem muzeu. Dále se P. Strnadovi podařilo postupně vybudovat svatojánskou knihovnu, obsahující velice zajímavé a staré knihy – například od Bohuslava Balbína, který byl velkým obdivovatelem sv. Jana Nepomuckého. Součástí muzea je i badatelna, v níž mohou zájemci po předběžném objednání studovat tisky ze svatojánské knihovny.

Svatojánské muzeum fungovalo do roku 1950 a poté bylo komunisty zrušeno. Exponáty ležely ladem a svatojánský kult začal vlivem komunistickému režimu pomalu upadat. Až v 90. letech zásluhou P. Františka Cibuzara a poté P. Vítězslava Holého se začalo pomalu pracovat na znovuobnovení muzea. Bylo zažádáno o dotace z fondu IROP a bylo vybudováno nové muzeum v přízemních prostorách arciděkanství a toto slavnostně otevřeno v roce 2015.

Pojďme se pomalu projít Svatojánským muzeem. Co v něm všechno návštěvník najde? Muzeum je rozděleno do čtyř částí. V první místnosti jsou informace o P. Janu Strnadovi – jeho fotografie, dále kniha, kam všechny exponáty zapisoval, a fotografie interiéru původního muzea. Druhá místnost je věnována životu sv. Jana Nepomuckého a době, v níž žil. Kromě informací o světcových studiích, jeho práci v církevním úřadu a sporu

s Václavem IV., jež vyústil v umučení a vhození mrtvého světcova těla do Vltavy, je zde i množství sošek sv. Jana, především dřevěných, dále relikviáře, knihy pojednávající o Janově životě, rytiny s výjevy z Janova života. Expozice ve třetí místnosti je nazvána Ikonografie a mýty. Zde se návštěvník může zamyslet nad atributy sv. Jana. Dle legendy našli Janovo mrtvé tělo rybáři podle pěti záhadných světel, které se objevily nad hladinou Vltavy. Svatý Jan je tedy zobrazován se svatozáří složenou z pěti hvězd, což je jeho nejčastější atribut. Hvězdovou svatozář nemá kromě Panny Marie žádný světec. Většinou je sv. Jan vyobrazován v kanovnickém rouchu s biretem na hlavě, držící v ruce palmovou ratolest, která je symbolem mučednictví. Někdy je sv. Jan také vyobrazován s prstem na ústech jako patron zpovědního tajemství. Je též patronem lodníků, rybářů, mlynářů a vůbec všech profesí souvisejících s vodou. Jeho sochy stojí často na mostech. Nejznámější mostní socha sv. Jana Nepomuckého stojí na Karlově mostě – je to bronzová barokní socha z roku 1683 od Jana Brokoffa, která se stala předlohou pro nesčetné další sochy tohoto světce. Ve vitrínách třetí místnosti jsou také vystaveny rozmanité předměty z poutí, díla lidové tvorby a obrazy vztahující se k svatojánskému kultu. V poslední, čtvrté místnosti jsou především exponáty související s antropologickým výzkumem ostatků sv. Jana Nepomuckého; lze zhlédnout repliky lebky, čelisti, lopatky a mozkové tkáně. Při první exhumaci těla v roce 1719 byla v lebce nalezena načervenalá tkáň podobná jazyku; to bylo tehdy považováno za zázrak, a i tím se upevnil kult zpovědního tajemství – svatojánského jazyka. Až v roce 1972, kdy provedl antropologický výzkum profesor Emanuel Vlček, bylo zjištěno, že se nejedná o jazyk, ale o zbytek mozkové tkáně. Každopádně i toto můžeme považovat za zázrak.

V březnu roku 2019 u příležitosti 290 let od svatořečení byla v Nepomuku odhalena bysta znázorňující skutečnou podobu obličeje sv. Jana, která byla vytvořena na základě zmíněného antropologického výzkumu.

V neposlední řadě se část expozice věnuje projevům svatojánského kultu. V Nepomuku bylo dokonce založeno literátské bratrstvo a v muzeu lze vidět jeho knihu regulí z roku 1721. Dále stojí za zmínku Svatojánské litanie od Jakuba Jana Ryby, který v Nepomuku pobýval.

Co dodat více? To, že svatý Jan je nejznámější barokní světec a v Evropě má přes třicet tisíc soch a v celém světě přes šedesát tisíc? To, že je patronem Bavorska, jedním z patronů Benátek, patronem rodu Habsburků? To, že existuje město Sao Joao Nepomuceno v Brazílii? Že jeho odkaz a kult stále žije? To, že každý rok putují do Nepomuku poutníci, aby se mu poklonili? Já pracuji v muzeu od roku 2018 a sv. Jan a jeho kult doslova ovlivnil a obohatil můj život. Stále a stále nalézám něco nového, co mě oslovuje a obohacuje. Přijďte i vy navštívit naše muzeum a požehnané místo poutního chrámu, kde je tzv. Kolébka – místo, kde se sv. Jan narodil!

Štěpánka Kodýdková, ředitelka Svatojánského muzea

Společně s biskupem plzeňským

Jarní pouť celebroval generální vikář plzeňské diecéze P. Petr Hruška

„Jak se asi Bůh dívá na naši bohoslužbu?“

Velikonoční vigile v Nepomuku

Časopis JOHÁNEK vydává Matice sv. Jana Nepomuckého, Přesanické nám. 1, 335 01 Nepomuk. Evidenční číslo MK ČR E 24136. Časopis je neprodejný.